

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในการดำเนินคดีแพ่ง ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาในศาลทหาร¹

ร้อยโทหญิงณรงค์ชนพร สุขสวัสดิ์²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาในศาลทหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา และการอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 เปรียบเทียบกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา และการอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงของศาลพลเรือนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาและสิทธิของคู่ความในการขออนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง กล่าวคือ การดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา หากผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาล อัยการทหารไม่สามารถร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ไร่ราคาทรัพย์ หรือ ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายในศาลทหาร กล่าวคือ ถ้ารัฐบาลเป็นผู้เสียหายแล้วอัยการทหารสามารถ ร้องขอในกรณีดังกล่าวให้กับผู้เสียหายได้ ทำให้ผู้เสียหายที่เป็นรัฐบาลได้รับการชดเชยจากจำเลยให้เสร็จสิ้นทีเดียวในศาลทหาร ในทางกลับกันถ้าผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลจะต้องไปฟ้องร้องให้ศาลพลเรือนบังคับให้จำเลยชดเชยแยกต่างหากภายหลังจากศาลทหารมีคำพิพากษา ทำให้เห็นว่าสิทธิของผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลในคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาของศาลทหารแตกต่างจากสิทธิของผู้เสียหายที่เป็นรัฐบาล และสิทธิของผู้เสียหายในคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาของศาลพลเรือนอย่างชัดเจน นอกจากนี้การฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริงของศาลทหาร หากศาลทหารชั้นต้นและศาลทหารกลางมีคำพิพากษาแล้ว ต่อมาคู่ความเห็นว่าประเด็นปัญหาข้อเท็จจริงในคำพิพากษาของศาลทหารศาลทหารกลางนั้นมีความผิดพลาดหรือ คาดเคลื่อน และเป็นเรื่องที่สำคัญสมควรจะให้ศาลทหารสูงสุดพิจารณาทบทวนอีกชั้นหนึ่ง กล่าวคือ การฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงของศาลทหารนั้น คู่ความไม่สามารถฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ แม้ว่าการฎีกาจะเป็นสิทธิของคู่ความในอันที่จะให้ศาลสูงได้มีโอกาสตรวจสอบคำพิพากษาของศาลกลางให้มีความเหมาะสมและมีความยุติธรรมมากขึ้นก็ตาม แต่ในศาลทหารนั้นพบว่าบทบัญญัติของกฎหมายได้บัญญัติ ห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ ทำให้คู่ความในศาลทหารไม่ได้รับการทบทวนหรือกลั่นกรองจากศาลสูงดังเช่นสิทธิของคู่ความในศาลพลเรือน

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาในศาลทหาร โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ตันศิริ และ รองศาสตราจารย์ สุธินี รัตนวรา.

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จากการศึกษาข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาทราบว่า ปัญหาดังกล่าวยังไม่เหมาะสมกับหลักการคุ้มครองสิทธิของคู่ความในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมด้วยความเสมอภาคและยังไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในประเทศปัจจุบัน ยังผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ประเด็นปัญหาปัญหาแรก กรณีกฎหมายไม่ให้สิทธิผู้เสียหายที่ไม่ใช่รัฐบาลร้องขอศาลให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ไร่ราคารทรัพย์ หรือค่าสินไหมทดแทน ในศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 51 ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายที่เป็นรัฐบาลเท่านั้นที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาเอาจากจำเลยผู้กระทำความผิด โดยไม่มุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลด้วยแต่อย่าง เนื่องจากผู้เสียหายในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาของศาลทหารนั้น กฎหมายให้อัยการทหารมีหน้าที่ต้องร้องขอให้จำเลยชดเชยให้แก่รัฐบาลด้วยเสมอ ซึ่งในการตีความตามตัวอักษรโดยเคร่งครัดว่าให้อัยการทหารร้องขอให้จำเลยชดเชยให้แก่รัฐบาลเท่านั้น โดยไม่ได้บัญญัติให้อัยการทหารร้องขอให้จำเลยชดเชยให้ผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลด้วย ถือเป็นเหตุผลที่ขัดต่อหลักนิติธรรมและหลักความเสมอภาคแห่งสิทธิของบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เพราะหลักในการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญามีหลักการให้เป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำ ความผิดของจำเลย โดยไม่คำนึงว่าผู้เสียหายจะอยู่ในรัฐบาลหรือไม่ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เสียหายนั้นได้รับการชดเชยเยียวยาเอาจากจำเลยให้เสร็จสิ้นในศาลเดียว อันเป็นการบรรเทาภาระให้กับผู้เสียหายที่จะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า ซึ่งเมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว จะพบว่า มาตรา 51 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้สิทธิ เมื่อให้สิทธิในการฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาแก่อัยการทหาร โจทก์แล้ว เหตุใดจึงต้องจำกัดสิทธิในการร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ไร่ราคารทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายแก่ผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลด้วย เมื่อกฎหมายให้สิทธิในการฟ้องคดีของอัยการทหาร โจทก์โดยมีเงื่อนไขว่า เมื่ออัยการร้องขอ ให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาในส่วนแพ่งให้แก่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐได้แล้ว และเหตุใดอัยการทหารจึงไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาในส่วนแพ่งให้แก่ผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลด้วย ดังนั้น ในการตีความสิทธิของผู้เสียหายที่อัยการทหารมีหน้าที่ต้องร้องขอดังกล่าว จำต้องตีความอย่างกว้างเพื่อให้อัยการทหารสามารถร้องขอให้ผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลได้รับการชดเชยเอาจากจำเลยได้ด้วย เพื่อทำกฎหมายให้ผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลหรือไม่ได้รับประโยชน์มากที่สุด โดยยึดหลักการและวิธีการตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ

นอกจากพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช 2498 มาตรา 51 จะไม่ได้บัญญัติให้อัยการทหารร้องขอศาลทหารพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ไร่ราคารทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลในกรณีที่จำเลยกระทำความผิดได้แล้วตัวผู้เสียหายเองไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ก็ไม่มีสิทธิร้องขอให้จำเลยชดเชยเยียวยาทางแพ่งได้ เนื่องจากมาตรา 53 บอกว่าผู้เสียหายจะร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ไร่ราคารทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายในศาลทหาร ไม่ได้หมายความว่า สิทธิของผู้เสียหายในการร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ไร่ราคารทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่ตนในศาลทหารนั้น ถูกจำกัดโดยบทบัญญัติในมาตรา 53 นี้ ซึ่งเมื่อได้พิจารณาแล้วจะเห็น

ได้ว่าสิทธิของผู้เสียหายในการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีความแตกต่างจากสิทธิของผู้เสียหายในการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาของศาลทหารอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิของผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลในอันที่จะได้รับการชดเชยจากผู้กระทำผิดได้แล้ว ยังเป็นการเพิ่มภาระและขั้นตอน รวมถึงค่าใช้จ่ายที่อาจเพิ่มขึ้นในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมซ้ำซ้อนยังศาลอื่นอีกด้วย

ประเด็นปัญหาที่สอง กรณีไม่มีกฎหมายรองรับในกรณีศาลทหารพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ใช้อรรถทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายที่ไม่ใช่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐและจำเลยไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา ซึ่งเป็นกรณีต่อเนื่องจากประเด็นปัญหาประการแรก กล่าวคือ ในกรณีผู้เสียหายที่ไม่ใช่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ สามารถร้องขอต่อศาลทหารให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำ ความผิดอาญาของจำเลย และให้อำนาจอัยการทหารร้องขอต่อศาลทหารพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ใช้อรรถทรัพย์กับผู้เสียหายได้แล้ว ปรากฏว่าเมื่อศาลทหารมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทน หรือให้จำเลยคืนทรัพย์สิน หรือใช้อรรถทรัพย์ และจำเลยไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทหาร ทำให้ต้องเข้าสู่กระบวนการบังคับคดี ซึ่งศาลพลเรือนได้มีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งรองรับ กระบวนการบังคับคดีไว้แล้ว แต่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ยังไม่มีบทบัญญัติรองรับในการเข้าสู่กระบวนการบังคับคดีสำหรับกรณีดังกล่าวแต่อย่างใด อันอาจทำให้เกิดปัญหาในชั้นบังคับคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในกรณีดังกล่าวตามมา กล่าวคือ ในกรณีผู้เสียหายที่มีสถานะเป็นรัฐบาลนอกจากอัยการทหารจะสามารถร้องขอและสามารถดำเนินการในชั้นบังคับคดีให้กับผู้เสียหายที่เป็นรัฐบาลได้แล้ว อัยการทหารยังดำเนินการร้องขอยึดทรัพย์สินจำเลยได้อีกด้วย โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการส่งคดีนั้นไปยังศาลพลเรือนในท้องถิ่นที่ทรัพย์สินของจำเลยตั้งอยู่ และให้ศาลพลเรือนสั่งจัดการยึดทรัพย์สินในคดีนั้นต่อไปโดยผู้เสียหายหรืออัยการทหาร โจทก์ไม่ต้องฟ้องอีกสำนวนหนึ่งยังศาลส่วนแพ่ง กล่าวคือ เมื่อศาลทหารส่งสำนวนไปยังศาลพลเรือนแล้วให้อัยการทหารมีหนังสือพร้อมกับส่งสำเนาคำพิพากษาและเอกสารอื่นที่จำเป็นให้พนักงานอัยการในท้องถิ่นที่ทรัพย์สินของจำเลยตั้งอยู่ดำเนินการยึดทรัพย์สินต่อไป ซึ่งในการนำเจ้าพนักงานยึดทรัพย์สินของจำเลยนั้น อัยการทหารจะดำเนินการติดต่อให้ผู้บังคับบัญชาของจำเลยและหรือส่วนราชการที่ได้รับความเสียหายทราบแล้วแต่กรณี เพื่อจัดผู้แทนนำเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ยึดทรัพย์สิน ไปทำการยึดทรัพย์สินและขายทอดตลาดต่อไป ส่วนค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการยึดทรัพย์สิน จะเป็นหน้าที่ของหน่วยที่จะได้รับเงินจากการยึดเป็นผู้จ่าย

จะเห็นได้ว่าในชั้นยึดทรัพย์สินบังคับคดีเอาจากจำเลยล้วนมีวิธีการบังคับ มีวิธีปฏิบัติไว้เฉพาะแต่ผู้เสียหายที่เป็นรัฐบาลหรือส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคลเท่านั้น แต่ไม่มีวิธีการบังคับหรือแนวทางในการปฏิบัติที่บังคับเอาจากจำเลยเพื่อชดเชยให้กับผู้เสียหายด้วยแต่อย่าง ทำให้สิทธิของผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลไม่ได้รับความคุ้มครองในอันที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาเอาจากจำเลยผู้กระทำผิด เพราะผู้เสียหายไม่สามารถดำเนินการในชั้นบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินจำเลยชดเชยตามคำพิพากษาของศาลทหารได้

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหากฎหมายการรับรองหรืออนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงสำหรับคดีที่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงของศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 62

เนื่องจาก การฎีกาถือเป็นสิทธิของคู่ความในคดี ไม่ว่าจะเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือ ข้อกฎหมายก็ตาม เกี่ยวกับการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงของศาลพลเรือน ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์อยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 มาตรา 219 มาตรา 220 ว่าคดีใดบ้างต้องห้ามฎีกา โดยบทบัญญัติดังกล่าวจะเป็นคดีที่มีอัตราโทษไม่สูง หรือเป็นคดีที่ศาลล่างมีคำพิพากษาแก้ไขไม่มาก จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่สามารถใช้มาตรการผ่อนคลายเป็นกับคู่ความในอันที่จะใช้สิทธิฎีกาเพื่อให้ศาลสูงได้ทบทวนแก้ไขตรวจสอบคำพิพากษาของศาลล่าง แต่ถ้ามองเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่างซึ่งได้พิพากษาหรือสั่งมานั้นมีข้อผิดพลาดหรือมีข้อบกพร่องเล็กน้อยสมควรที่จะได้รับการพิจารณาโดยศาลสูง ก็สามารถยื่นคำร้องขอต่อผู้พิพากษาซึ่งเป็นผู้พิจารณา หรือเป็นผู้ลงชื่อในคำพิพากษา หรือเป็นผู้ทำความเห็นแย้งไว้ในศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์ โดยพิเคราะห์เห็นว่า ข้อความที่คัดค้านนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรขึ้นสู่ศาลสูงและอนุญาตให้ฎีกา หรือเป็นกรณีที่อัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาว่ามีเหตุอันควรที่ศาลสูงจะได้วินิจฉัย โดยผู้ศึกษาเห็นว่ากรณีดังกล่าวศาลพลเรือนเปิดช่องให้ คู่ความสามารถฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ แม้จะมีข้อห้าม ทำให้คู่ความสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเต็มที่ แต่ทว่า ในศาลทหารนั้น หากเป็นคดีที่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงเสียแล้ว แม้ต่อมาจะปรากฏว่าคำพิพากษาของศาลทหารในเรื่องนั้นจะมีความคลาดเคลื่อนบกพร่อง หรือคู่ความไม่เห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาของศาลล่างนั้น คู่ความก็ไม่อาจฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช 2498 มาตรา 62 บัญญัติห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 221 มาใช้บังคับใช้ในกรณีดังกล่าว ซึ่งจากการศึกษาสภาพปัญหานี้ทำให้ผู้ศึกษาเห็นว่า สิทธิของคู่ความในอันที่จะได้รับการคุ้มครองด้วยการขอให้รับรองหรือได้รับอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงของศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช 2498 มาตรา 62 นอกจากจะไม่เป็นไปตามหลักการตรวจสอบค้นหาความจริงแล้วยังเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของคู่ความในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ศาลสูงมีโอกาสดทบทวนแก้ไขคำพิพากษาของศาลล่างที่มีข้อบกพร่องให้มีความเหมาะสม และมีความเป็นธรรมต่อคู่ความในศาลทหารมากยิ่งขึ้นต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้า ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช 2498 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ปัญหากรณีผู้เสียหายที่ไม่ใช่รัฐบาลอัยการทหารไม่สามารถร้องขอให้ผู้กระทำผิดชดเชย ค่าสินไหมทดแทน ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการเพิ่มเติม พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช 2498 ภาค 5 วิธีพิจารณาความอาญาทหาร ลักษณะ 4 การฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา มาตรา 51 จากเดิม มาตรา 51 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่ออัยการทหารร้องขอศาลทหารมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์ ไร่ราคารทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่รัฐบาลได้ในกรณีที่จำเลยกระทำผิด” เพิ่มเติมเป็น

มาตรา 51 วรรคสอง บัญญัติว่า “กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้อัยการทหารร้องขอศาลทหารมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์ ไร่ราคาทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไม่ว่าผู้เสียหายนั้นจะเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจหรือไม่ ถ้าผู้เสียหายนั้นมีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์หรือราคาที่เขาสูญเสียไปในกรณีที่จำเลยกระทำความผิด” ยกเลิกข้อความใน มาตรา 53 จากเดิมที่บัญญัติว่า “ผู้เสียหายจะร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์ ไร่ราคาทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายในศาลทหารไม่ได้” แก้ไขเป็น มาตรา 53 บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการทหารเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลทหารขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายแก่ตนก็ได้”

2. ปัญหาไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายรองรับกรณีศาลทหารพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์ ไร่ราคาทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายที่ไม่ใช่รัฐบาล และจำเลยไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการเพิ่มเติม พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช 2498 ภาค 5 วิธีพิจารณาความอาญาทหาร ลักษณะ 4 การฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา มาตรา 52 จากเดิมที่บัญญัติว่า “ถ้าโจทก์ร้องขอให้ยึดทรัพย์จำเลย ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการส่งคดีนั้นไปยังศาลพลเรือนในท้องถิ่นที่ทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และให้ศาลพลเรือนสั่งจัดการยึดทรัพย์ในคดีนั้นต่อไปตามกฎหมายโดยไม่ต้องฟ้องอีกสำนวนหนึ่ง ส่วนหน้าที่อัยการทหารให้มอบให้พนักงานอัยการจัดการว่าความในศาลพลเรือนชั้นยึดทรัพย์ต่อไปจนกว่าจะถึงที่สุด” เพิ่มเติมเป็น มาตรา 52 บัญญัติว่า “ถ้าโจทก์หรือผู้เสียหายร้องขอให้ยึดทรัพย์จำเลย ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการส่งคดีนั้นไปยังศาลพลเรือนในท้องถิ่นที่ทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และให้ศาลพลเรือนสั่งจัดการยึดทรัพย์ในคดีนั้นต่อไปตามกฎหมายโดยไม่ต้องฟ้องอีกสำนวนหนึ่ง ส่วนหน้าที่อัยการทหารให้มอบให้พนักงานอัยการจัดการว่าความในศาลพลเรือนชั้นยึดทรัพย์ต่อไปจนกว่าจะถึงที่สุด”

3. ปัญหาการรับรองหรืออนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงสำหรับคดีต้องห้ามฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริงของศาลทหารโดยผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการแก้ไข พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช 2498 ภาค 5 วิธีพิจารณาความอาญาทหาร ลักษณะ 6 การอุทธรณ์และฎีกา มาตรา 62 จากเดิมที่บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลทหารกลางพิพากษายืนตามศาลทหารชั้นต้นให้ยกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง หรือพิพากษายืนให้ลงโทษ หรือแก้ไขเล็กน้อย และจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับแต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือศาลทหารชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แม้ศาลทหารกลางพิพากษาแก้ไขมากก็ตาม ถ้าศาลทหารกลางยังคงลงโทษจำคุกไม่เกินกำหนดที่วามานี้ ห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง และในกรณีเช่นนี้มีให้นำบทบัญญัติมาตรา 221 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ” แก้ไขเป็น มาตรา 62 บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลทหารกลางพิพากษายืนตามศาลทหารชั้นต้นให้ยกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง หรือพิพากษายืนให้ลงโทษ หรือแก้ไขเล็กน้อย และจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือศาลทหารชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แม้ศาล

ทหารกลางพิพาทษาแก้ไขมาก็ตาม ถ้าศาลทหารกลางยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ ห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง” เพิ่มเติมเป็น มาตรา 62 วรรคสอง บัญญัติว่า“กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าตุลาการพระธรรมนูญนายใดซึ่งได้นั่งพิจารณา หรือได้ลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลทหารชั้นต้น หรือศาลทหารกลางพิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่คัดค้านนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลทหารสูงสุด และอนุญาตให้ฎีกาคู่ความจะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือหัวหน้าอัยการทหารลงลายชื่อรับรองในฎีกาว่ามีเหตุอันควรที่ศาลทหารสูงสุดจะไต่สวนจึงยก ก็ให้รับฎีกานั้นไว้พิจารณาต่อไป”

เอกสารอ้างอิง

กรกฎ ทองชะโชค.(2561).**หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1.** กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์นิติธรรม.

ณัฐดนัย นาจันทร์.(2555).**หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม,

2561. **ในคดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญา.”** ใน เอกสารวิชาการส่วนบุคคลหลักสูตร

ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 10. สถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลยุติธรรม.

ศนันท์ภรณ์ โสคติพันธุ์.(2561). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และ**

ลาภมิควรได้. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

พลโท ประดิษฐ์ สุนทรารชุน.(2515).**กระบวนการยุติธรรมทหาร.** กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร.

พลโท ประทีน พัฒนธรรม.(2525). **การดำเนินคดีอาญาศาลทหาร.** กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์บริการพิมพ์.

บทความ

ประธาน วัฒนวานิชย์. “กฎหมายทดแทนความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมแนวคิดทางด้านรัฐสวัสดิการ.”

วารสารนิติศาสตร์ 9 (มิถุนายน 2520): 72.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498

พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พุทธศักราช 2551.

ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยอัยการทหาร พุทธศักราช 2499.

ระเบียบอัยการทหาร พุทธศักราช 2501.